

RUMANTSCH

FACTS & FIGURES

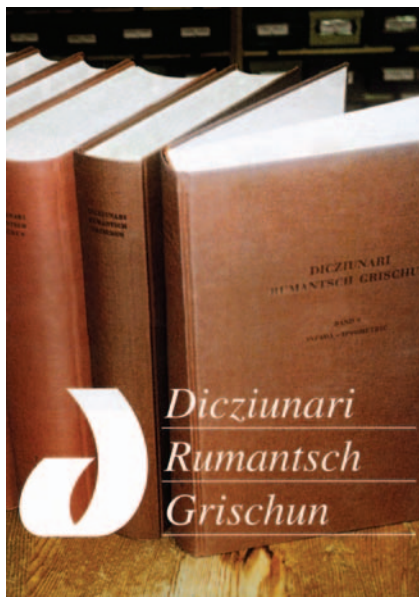
Il Dicziunari Rumantsch Grischun – il tesaurus da la lingua rumantscha

Cun la fundaziun dal Dicziunari Rumantsch Grischun l'onn 1904 han la Societad Retorumantscha a Cuira e l'indogermanist Robert von Planta realisà in intent cuminaivel: inventarisar, preschentar ed explitgar l'entir stgazi da plects da tut ils dialects da la lingua periclitada.

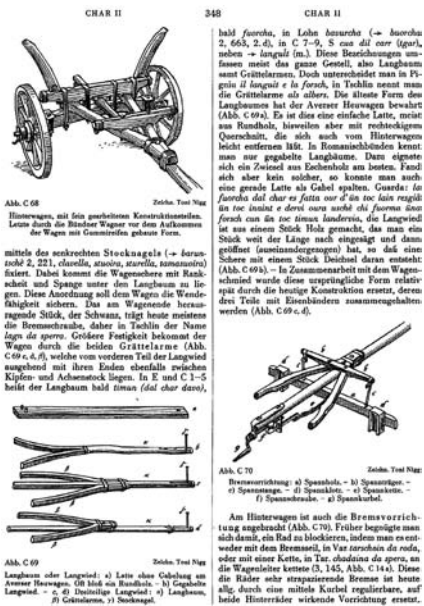
Il stgazi da plects e l'inventari dals suns d'ina part represchentativa da las 130 vischnancas rumantschas da quel temp vegnan cataloghisads sistematicamain cun l'agid da correspondents e questiunaris. Ils emprims redactors, Florian Melcher e Chasper Pult, cuntinueschan a rimnar ed ordinar las datas. Ultra da quai cumenzan els ad excerptar material da tut ils genres litterars stampads e nunstampads (a partir dal 1560).

Il 1939 cumpara l'emprim fascichel dal DRG, Andrea Schorta daventa schefredactor. Ils effects dal DRG sin la vitalitad da la lingua e la conscienza dals Rumantschs daventan evidents. Il moviment linguistic profitescha pli e pli da l'Institut dal DRG sco servetsch da documentaziun e d'infurmaziun per lavurs da promoziun da la lingua: realisaziun da dicziunaris regionalis e grammaticas, creaziun da neologissem, e.u.v.

Il DRG sco dicziunari nazional vegn finanzià dal 1975 fin il 1995 principalmain dal FN (Fond nazional svizzer), a partir dal 1996 da la ASSU (Academia svizra da las ciencias umanas). Ina Cumissiun filologica garantescha la cussegliaziun scientifica dal stab da redacziun. Quel consista, suenter la partenza

Il «Dicziunari Rumantsch Grischun»: la pli impurtanta ovra da basa linguistica che inventarisescha, explitgescha e preschenta ils differents dialects ed idioms rumantschs tenor criteris fonetics, semantics, objectivs, etnologics, sociologics ed etimologics.

da Hans Stricker ed il pensiunament dad Alexi Decurtins (1948/56–75 redactor, 1957–88 schefredactor) da Felix Giger (1988–2003 schefredactor, alura puspè redactor), Carli Tomaschett (schefredactor dapi il 1-1-2004), Claudio Vincenz (redactor fin 2004), Marga Annatina Secchi, Kuno Widmer (redactors), Juliana Tschuor, Anna-Maria Genelin (documentalistas), Alexa Pelican-Arquisch e Bida Sac-Arquisch (secretarias). L'extensiun dal stab da personal pussibilitescha ina publicaziun pli svelta e contribuescha qua tras al mantegniment da la lingua.

Il pled sco part da la construcziun en la lingua discurrida e scritta, sia muntada ed applicaziun, sia furmaziun, sias derivaziuns e cumposiziuns: quai è il coc dals artitgels dal «Dicziunari» che cuntengan er modas da dir, proverbis, ligns, vers, e.u.v. Sco monografias per propi sclereschan ils artitgels pli lungs dal DRG la relaziun specifica tranter il pled e la chaussa.

Ils artitgels cumpilads en il DRG descriptiv vegnan introducids d'ina part fonetica cun la pronunzia exacta e concludids da l'indicaziun u eventualmain da la discussiun da l'etimologia (origin dal pled). Il DRG è concepì a basa semasiologica, el parta pia dal pled e betg da la chaussa. Ils artitgels surveisavels èn ordinads a moda alfabetica, ils citads rumantschs ed il text accumpagnant è translata en tudestg. Il DRG enciclopedic sa basa sin l'adiever da la lingua en il mintgadi, sin funtaunas scrittas veglias e novas. El munta in inventari cumplet da la lingua e cultura rumantscha alpina. La vita tradiunala ed il mintgadi puril cumparan en il spievel da l'expressiun linguistica.

Il DRG vegn duvrà da scienziads da las pli diversas spartas: dal romanist ed dal dialectolog sco er da l'istoricher da la cultura. Ma er l'istorgia generala sco er l'istorgia da l'economia, dal dretg e da la medischna pon sa servir da las ritgas funtaunas dal DRG.

Stadi atun 2004: A-MACUBA, quai èn 150 fascichels u 10 toms e 5 fascichels dubels cun total passa 8500 paginas A4 a duas colonnas cun bleras chartas, dissegns e fortografias.

Stampa: Südostschweiz Print AG, Cuira

Biro da redacziun: Ringstrasse 34, CH-7000 Cuira, tel. 081 284 66 42, fax 081 284 02 04, www.drg.ch

O: Dicziunari Rumantsch Grischun, edi da la Societad Retorumantscha cun sustegna da la Confederaziun, dal chantun Grischun e da la Lia Rumantscha, inizià da Robert von Planta e Florian Melcher, ts. 1–10 (bustabs A–M); vegn cuntinua, Cuira 1939–2004.

Litt.: Camartin, I., Vom Nutzen einer Sprach-Enzyklopädie, en: ders., Nichts als Worte. Ein Plädoyer für Kleinsprachen, Artemis Verlag Zürich und München, 1985, 130–39.